

Góry - matecznik dzikiej przyrody

Góry to ostatni i najważniejszy matecznik dzikiej przyrody na naszym kontynencie. Na przyrodniczą rangę tych terenów składają się korytarze ekologiczne o paneuropejskim znaczeniu dla migracji zwierząt, ogromna różnorodność siedlisk przyrodniczych, bogactwo gatunków roślin i zwierząt, w tym gatunków determinujących wysoką wartość przyrodniczą tego obszaru - cennych, rzadkich i zagrożonych w skali Europy.

Góry nie byłyby ostoją bioróżnorodności gdyby nie współdziałanie kilku czynników.

Najważniejszym, przekładającym się na bogactwo siedlisk przyrodniczych w górach, jest dynamiczna zmiana warunków klimatycznych. Wraz ze wzrostem wysokości nad poziomem morza zwiększa się suma opadów rocznych, spada temperatura, wydłuża się okres zalegania pokrywy śnieżnej i co za tym idzie skraca okres wegetacyjny. Efektem tych zmian jest piętrowy układ roślinności. W Polsce wykształciło się 6 takich pięter - wielogatunkowe lasy piętra pogórza, lasy bukowe regla dolnego, świerczyny regla górnego, piętro kosodrzewiny oraz siedliska otwarte piętra hal i turni. Wszystkie piętra roślinności występują jedynie w Tatrach. Na Babiej Górze oraz w Karkonoszach brakuje już najwyższego piętra turniowego, a w wielu pasmach Beskidów brakuje regla górnego.

W górach nie ma drugiego, takiego samego miejsca. Ukształtowane przez zmienne warunki klimatyczne piętra roślinności są dodatkowo modyfikowane przez lokalne warunki mikrosiedliskowe, związane np. z rzeźbą terenu, nachyleniem i ekspozycją stoku, obecnością naturalnych struktur jak źródlika, wykroty czy wychodnie skalne.

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na wysoki poziom różnorodności biologicznej jest ograniczona dostępność tego terenu dla człowieka. To dzięki ograniczonej ingerencji ludzi w górskie ekosystemy,

w wielu miejscach zachowały one charakter zbliżony do naturalnego.

Splot tych 3 czynników spowodował, że góry charakteryzuje wyjątkowe bogactwo i różnorodność gatunkowa. Nie inaczej jest w Polsce, gdzie na terenie zaledwie 2,5% powierzchni kraju występuje co najmniej 75% całej zinwentaryzowanej dotychczas flory krajowej. Polskie Karpaty są jedną z najważniejszych ostoi dużych drapieżników w kraju oraz jedyną ostoją w Polsce dla niedźwiedzia brunatnego. Karpaty to wreszcie największy w tej części Europy korytarz ekologiczny, a więc teren, który zapewnia zachowanie łączności ekologicznej siedlisk przyrodniczych i umożliwia swobodną migrację dziko żyjących zwierząt.

Ze względu na swoją wysoką wartość przyrodniczą oraz rolę w zachowaniu cennych ekosystemów dla przyszłych pokoleń, tereny górskie w Polsce zostały objęte licznymi formami prawnej ochrony przyrody, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. W samych tylko Karpatach znajduje się 6 parków narodowych z czego 3 posiadają rangę rezerwatów biosfery UNESCO, 135 rezerwatów przyrody, 83 obszarów siedliskowych i 11 obszarów ptasich Natura 2000. Powyższe formy ochrony przyrody pokrywają 50% powierzchni polskich Karpat. Wciąż jednak najcenniejsze fragmenty Puszczy Karpackiej pozostają poza ochroną tj. lasy Pogórza Przemyskiego, gdzie od lat 90. środowiska naukowe i organizacje społeczne zabiegają o utworzenie Turnickiego Parku Narodowego.

Warto pamiętać, że to w górach kształtowane są zasoby wodne, które następnie oddziałują na tereny położone poza tym obszarem np. na nizinach. Bez gór nie byłoby największych rzek w Polsce: Wisły, Odry, a więc także cennych siedlisk i gatunków związanych z tymi rzekami.

Góry to fascynujący świat dzikiej przyrody, wart poznania i ochrony.